

JAARVERSLAG 2007

1 januari 2007 – 31 december 2007

COMMISSIE EINDTERMEN ACCOUNTANTSOPLEIDING

INHOUDSOPGAVE

1. Verantwoording
2. Verslag van werkzaamheden
  - 2.1 Algemeen
  - 2.2 Organisatie
  - 2.3 Vaststellen van de eindtermen
  - 2.4 Aanwijzen theoretische opleidingen en toezicht op de eindtermen
  - 2.5 Toetsen van de praktijkstage aan de eindtermen
  - 2.6 Afgeven verklaringen van vakbekwaamheid
3. Vooruitblik 2008
4. Jaarrekening 2007

BIDLAGEN

1. Overzicht (neven)functies leden CEA
2. Samenstelling subcommissies
3. Organogram
4. Overzicht opleidingen die per 31-12-2007 beschikken over een verklaring van gelijkwaardigheid

1. Verantwoording

Conform artikel 74 van de Wet op de registeraccountants (Wra) dient de Commissie Eindtermen Accountantsopleiding (CEA), voor 1 juli van het volgende boekjaar, verslag uit te brengen omtrent zijn werkzaamheden in het afgelopen jaar aan de Minister van Financiën. Een exemplaar van dit verslag wordt tevens gezonden aan de beroepsorganisaties voor accountants, de Nederlandse Orde van Accountants-Administratieconsulenten (NOvAA) en het Koninklijk Nederlands Instituut van Registeraccountants (NIVRA).

De CEA is volgens artikel 56 en 57 Waa en artikel 69 en 78 Wra belast met een aantal specifieke taken. In het jaarverslag wordt ingegaan op de verschillende aan bovengenoemde wetsartikelen gerelateerde onderwerpen. In het jaarverslag is tevens de jaarrekening over het betreffende boekjaar opgenomen, welke jaarrekening is voorzien van een accountantsverklaring door Mazars Paardekooper Hoffman N.V.

2. Verslag van werkzaamheden

2.1 Algemeen

De CEA heeft zich in het verslagjaar met name bezig gehouden met de nadere uitwerking en operationalisering van drie van de vier taken. Veel aandacht is besteed aan de totstandkoming en vaststelling van de eindtermen voor de theoretische accountantsopleidingen, de kennismaking met de hbo- en wo-instellingen, de ontwikkeling van procedures ten behoeve van de aanwijzing van de accountantsopleidingen en het afgeven van verklaringen van vakbekwaamheid. Eind 2007 is het traject van totstandkoming van de eindtermen voor de praktijkopleiding van start gegaan. Op het moment dat deze eindtermen worden vastgesteld, zal CEA ook het toezicht op de naleving ter hand nemen.

Verder heeft de commissie intensief contact onderhouden met vertegenwoordigers van het ministerie van Financiën, de beide beroepsorganisaties, de raad voor de praktijkopleiding (NOvAA) en het stagebestuur (NIVRA) alsmede met de belangenorganisaties in het onderwijs, waaronder het AC-scholenoverleg (samenwerkingsorgaan bekostigde hbo-accountancyopleidingen), de vereniging van aangewezen accountancyscholen (VAAC, het samenwerkingsorgaan niet-bekostigde hbo-accountancyopleidingen), de permanente werkgroep accountancy (PWA, overlegplatform universitaire accountantsopleidingen), de HBO-raad en de Nederlands Vlaamse Accreditatie Organisatie (NVAO). Daarnaast is intensief gesproken over de toekomstige huisvesting en facilitaire ondersteuning van de CEA. De commissie heeft in 2007 in totaal 19 maal vergaderd.

2.2 Organisatie

De commissie bestaat uit vijf door de Minister van Financiën benoemde leden. De benoeming is op persoonlijke titel voor een periode van vijf jaar. De bestuurstermijn van de huidige commissieleden loopt tot 1 oktober 2011. Op grond van artikel 72 van de Wra is het bestuursreglement CEA vastgesteld. In het bestuursreglement, dat is goedgekeurd door de Minister van Financiën, is geregeld dat de CEA wordt ondersteund door een bureau. Op het bureau waren afgelopen jaar werkzaam: de secretaris en twee stafmedewerkers. Het bureau draagt zorg voor beleidsvoorbereiding, is betrokken bij de uitvoering van het beleid en stelt de verantwoording op. De secretaris is verantwoordelijk voor de dagelijkse gang van zaken op het bureau in afstemming met de voorzitter. Met het ministerie van Financiën is overeengekomen dat de CEA en het bureau zijn gehuisvest bij de beroepsorganisatie NIVRA.

Het NIVRA zal in het voorjaar van 2008 een nieuw kantoorpand betrekken met een nieuw huisvestingsconcept, dat uitgaat van open spaces. Van NIVRA-zijde is in het voorjaar de dienstverleningsovereenkomst met de bij het NIVRA gehuisveste, gelieerde organisaties waaronder de CEA, per 1 mei 2008 opgezegd. De CEA beschikt(e) nog niet over een gatekende dienstverleningsovereenkomst met het NIVRA, maar opereert sinds de start van de commissie naar de bepalingen van de model dienstverleningsovereenkomst. Deze gebeurtenissen vormden de aanleiding voor de commissie om zich te beraden op haar huisvestingssituatie. Daartoe heeft de commissie de mogelijkheden voor zelfstandige huisvesting onderzocht, waarvoor voor wat betreft de arbeidsvoorwaarden van het personeel van de CEA, een extern bureau is ingeschakeld. Gegeven de toezegging van het NIVRA, dat de CEA in het nieuwe pand over eigen kantooruimtes kan beschikken, heeft de commissie besloten om in principe de huidige constructie voort te zetten. De onderhandelingen over een (nieuwe) dienstverleningsovereenkomst zijn per ultimo 2007 nog niet afgerond. Er bestaat nog geen duidelijkheid over de inhoud en kosten van de diensten die het NIVRA zal gaan leveren. Daarnaast speelt nog het formele punt dat de commissie, omdat zij geen rechtspersoonlijkheid heeft, juridisch geen overeenkomst met het NIVRA kan sluiten. In overleg met het ministerie van Financiën wordt hiervoor naar een oplossing gezocht. Met ingang van het boekjaar 2008 zal de CEA zelf haar financiële middelen beheren en de financiële administratie ook zelf (laten) verzorgen. In 2007 werd de financiële administratie nog verzorgd door het NIVRA en

beschikte de CEA niet over eigen middelen. Het NIVRA berekende de kosten van de CEA rechtstreeks door aan de NOVAA.

De CEA heeft haar functioneren, alsmede het functioneren van het bureau, aan het einde van het verslagjaar geëvalueerd. De commissie heeft geconcludeerd dat de omvang van de commissie van vijf personen nog volstaat, ondanks de Intensieve tijdsbesteding van de commissieleden. Het bureau daarentegen heeft behoefte aan uitbreiding met een functionaris die de commissie en de secretaris inhoudelijk ondersteunt. De CEA verwacht in de loop van 2008 in deze vacature te kunnen voorzien.

Samenstelling commissie:

drs. L.E.H. Vredevoogd	voorzitter
dr. P.W.A. Eimers RA	leden
M. Koestering AA	
H. Moesbergen AA	
prof.dr. Ph. Wallage RA	plaatsvervangend voorzitter

Samenstelling bureau:

J.P.M.J. Leerentveld RA RE	secretaris
Mw. drs. C.S.M. Jansen	stafmedewerker
Mw. T. Schmidt	management assistent

In bijlage 1 is een overzicht van de (neven)functies van de commissieleden opgenomen.

2.3 Vaststellen van de eindtermen

De CEA dient de eindtermen vast te stellen (Waa artikel 56 lid 1 sub a, Wra artikel 69 lid 2 sub a,) waarbij de eisen die aan de wettelijke controleur in de 8^e EG-richtlijn worden gesteld centraal staan en met inachtneming van de beroepsprofielen van de beroepsorganisaties. De eindtermen dienen daarmee als referentiekader voor de bachelor- en masteropleidingen, de postinitiële opleidingen en de praktijkopleiding.

Op 20 november 2007 heeft de commissie de eindtermen voor de theoretische opleiding tot accountant (AA en RA) vastgesteld. Daaraan is een zorgvuldig proces van hoor en wederhoor voorafgegaan, waarbij alle belanghebbenden zijn betrokken. De basis voor de nieuwe eindtermen ligt in het rapport van juni 2007 van de adviescommissie eindtermen, welke commissie eind 2006 door de CEA was ingesteld. In die adviescommissie zaten vertegenwoordigers van alle gremia die bij de (theoretische) opleiding tot accountant zijn betrokken.

Nieuw is dat er één set van eindtermen is voor zowel de opleiding tot AA als RA die voldoet aan de Europese richtlijn 2006/43/EG. In Nederland zijn zowel de AA als de RA bevoegd tot het verrichten van wettelijke controles. Beide soorten accountants kennen een eigen opleidingstraject met een onderscheidend opleidingsniveau. Hoewel beide beroepsgroepen en opleidingstrajecten verschillen, hebben zij ook belangrijke gemeenschappelijke kenmerken. De CEA vindt één set eindtermen die van toepassing is op beide opleidingstrajecten dan ook winst ten opzichte van de bestaande situatie. Hiermee wordt helderheid gegeven ter zake de (kwaliteits)eisen die gesteld worden aan de opleiding tot wettelijk controleur. Daarbij is bewust gekozen voor een meer globale beschrijving van de eindtermen dan tot nu toe gebruikelijk was wat recht doet aan de eigen verantwoordelijkheid van de opleidingen bij de inrichting en invulling van het curriculum. De nieuwe eindtermen laten ook voldoende ruimte om invulling te geven aan het specifieke beroepsprofiel van de AA en de RA alsmede aan de specifieke karakteristieken van hbo en wo. De nieuwe eindtermen bieden daarnaast ook voldoende ruimte aan opleidingsinstellingen om zich onderling te profileren.

Naast het hanteren van gemeenschappelijke eindtermen is overeenkomstig gekozen voor een basisstudiebelasting (200 erts) die voor beide opleidingstrajecten geldt.

drie kernvakgebieden elk minimaal 30 ects omvatten. De eindtermen behelzen overigens uitsluitend de vakinhoud en zien niet op de hbo- en wo-specifieke elementen. Het is aan de opleidingsinstellingen zelf om daar invulling aan te geven.

De nieuwe eindtermen worden van kracht met ingang van het cursusjaar 2008/2009, rekening houdend met een nog te bepalen invoeringstermijn. De nieuwe eindtermen hebben namelijk gevolgen voor de structuur van met name de hbo-opleidingen waardoor volledige invoering, voor alle leerjaren gelijk, niet mogelijk is. Ook zal de commissie nog een overgangsregeling vaststellen voor studenten die in de huidige structuur (op basis van de oude examenprogramma's AA respectievelijk RA) studeren. Uitgangspunt daarbij is dat de opleidingen binnen redelijke termijn overgaan op de nieuwe eindtermen. Voor eventuele nieuwe opleidingen¹ geldt dat zij vanaf het cursusjaar 2008/2009 volledig moeten voldoen aan de nieuwe eindtermen.

Bij overgangsmaatregel is bepaald dat de examenprogramma's 2006-2007 van het examenbureau AA en RA als eindtermen in de zin van de wet gelden. Medio 2007 heeft de commissie een aanvulling op de bestaande examenprogramma's vastgesteld. Deze examenprogramma's zullen tot het moment dat de overgangsregeling is verlopen nog relevant zijn voor de opleidingen.

De bekendmaking van de eindtermen heeft plaatsgevonden in de Staatscourant van 27 november 2007.

2.4 Aanwijzen theoretische opleidingen en toezicht op de eindtermen

De CEA heeft als taak het aanwijzen van opleidingen die geheel of gedeeltelijk voldoen aan de eindtermen voor zover deze opleidingen niet zijn geaccrediteerd in overeenstemming met artikel 5.10 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek. Bij wet (artikel 83 Wta) is, als overgangsmaatregel, bepaald dat de verklaringen van gelijkwaardigheid van respectievelijk het examenbureau AA en RA tot uiterlijk 31 december 2008 gelden als aanwijzing in de zin van de wet.

In het verslagjaar heeft de CEA het reglement aanwijzing opleiding, het bijbehorende toetsingskader en de procedure voor het aanvragen van een aanwijzing vastgesteld. Hierin zijn de voorwaarden en criteria vastgelegd op basis waarvan de CEA besluiten neemt over aanwijzing van opleidingen. Opleidingen kunnen bezwaar aantekenen tegen een (negatief) aanwijzingsbesluit. Daartoe zal in 2008 een bezwaarprocedure en een bezwaarregeling worden vastgesteld.

De universitaire accountantsopleidingen –met uitzondering van de universiteit van de Nederlandse Antillen- zijn wat betreft het bachelor-masterdeel geaccrediteerd door de NVAO conform de regelgeving in de Whw. Vooruitlopend op de toekomstige wetswijziging en conform het toezichtmodel examenbureau/universitaire accountantsopleidingen heeft het toenmalige examenbureau RA in 2006 opdracht gegeven tot de visitatie van het postinitiële deel van de acht universitaire accountantsopleidingen. De visitatie is ingesteld conform de richtlijnen van de NVAO en uitgevoerd door de Stichting Quality Assurance Netherlands Universities (Qanu). In september 2007 heeft de visitatiecommissie haar werkzaamheden afgerond en is het visitatierapport aangeboden aan de voorzitter van de CEA. Het rapport geeft een beeld van de kwaliteit van de universitaire postinitiële accountantsopleidingen in Nederland en de Nederlandse Antillen. De conclusie van het rapport is dat de opleidingen 'registeraccountants van gemiddeld goede kwaliteit afleveren die de vergelijking met internationale vakgenoten uitstekend kunnen doorstaan'. De visitatiecommissie oordeelt daarmee positief over de onderzochte opleidingen.

¹ Opleidingen die nu niet beschikken over, of niet vallen onder, een verklaring van gelijkwaardigheid van de voormalige examenbureaus.

De CEA heeft besloten om reeds dit jaar over te gaan tot het aanwijzen van de postinitiële accountantsopleidingen. De CEA heeft daartoe, conform het gestelde in artikel 4 van het reglement 'aanwijzing opleiding door de CEA', de uitkomsten van de visitatie als beoordeling aangemerkt en heeft ervan afgezien om zelf een beoordeling uit te voeren. In haar vergadering van 19 december 2007 heeft de commissie aan alle universitaire accountantsopleidingen, met uitzondering van de accountantsopleiding van de Universiteit van de Nederlandse Antillen, een aanwijzing verstrekt met ingang van 1 januari 2008. De aanwijzing van de CEA is conform het reglement van kracht tot 31 december 2011. De commissie heeft geen aanwijzing kunnen verstrekken aan de UNA, omdat deze universiteit niet onder (het accreditatiestelsel van) de Whw valt. Dit betekent dat de commissie ook het initiale deel van de opleiding van de UNA zelf moet beoordelen en dat was geen onderdeel van de visitatie. In overleg met de UNA en de accountantsopleiding van de Erasmus School of Accounting & Assurance² zal de CEA de aanvraag voor een aanwijzing van de UNA in 2008 behandelen. Tijdens het verslagjaar heeft de CEA ook met verschillende nieuwe, private aanbieders van accountancyonderwijs gesproken over mogelijke aanwijzing van die opleidingen door de CEA.

In het verslagjaar heeft de CEA de verdere uitwerking en implementatie van het toezichtmodel, dat in 2006 in hoofdlijnen was vastgesteld, ter hand genomen. Het toezichtmodel gaat uit van toezicht (achteraf) op de accountantsopleidingen en de wijze waarop de kwaliteit van het onderwijs en de realisatie van de eindtermen door de onderwijsinstellingen zelf is geborgd. Het toezichtmodel voor hogescholen en universiteiten is in opzet identiek. De pijlers van het toezichtmodel van de CEA betreffen:

- a) door de onderwijsinstellingen georganiseerde landelijke examens waarop adequaat toezicht wordt uitgeoefend;
- b) periodieke beleidsgesprekken met de onderwijsinstellingen;
- c) borging van deskundigheid op het vakgebied van Bedrijfseconomie en Accountancy (AA/RA) in de visitatiepanels ten behoeve van de periodieke visitaties van de bachelor- en masteropleidingen.

De CEA wil dubbel toezicht zoveel mogelijk voorkomen en maakt derhalve voor haar toezichthoudende taak in belangrijke mate gebruik van de uitkomsten van de visitaties die onder verantwoordelijkheid van de NVAO plaatsvinden.

Landelijke examens

De afspraken voor het studiejaar 2006-2007 over de wijze van toezicht op de landelijke examens zijn gecontinueerd voor het studiejaar 2007-2008. Dat betekent dat in grote lijnen het toezichtregime van de voormalige examenbureaus AA en RA vooralsnog wordt voortgezet. NOvAA en NIVRA hebben zich bereid verklaard om daaraan bij te dragen door gecommiteerden te laten toezien op de kwaliteit van de landelijke tentamens in het hbo-onderwijs, totdat het AC-scholenoverleg en de VAAC hun eigen toezicht op de examens hebben geïmplementeerd.

Evaluatiecommissie OAT

In 2006 heeft de CEA een evaluatiecommissie OAT ingesteld met als opdracht om na te gaan of de Overall Toets (OAT) binnen de hbo accountancyopleidingen voldoet. De OAT is een landelijke eindtoets van de hbo bacheloropleiding, waarin de drie kernvakken van de accountantsopleiding - Externe Verslaggeving, Administratieve Organisatie en Leer van de Accountantscontrole - worden getoetst. Voor twee van deze kernvakken, EV en AO, is de betreffende toets ook het eindniveau van de theoretische AA-opleiding. Gegeven het belang van deze vakken in de opleiding en de aanvankelijk relatief lage slagingspercentages, vond de CEA een externe beoordeling van deze toetsvorm belangrijk.

² De Erasmus Universiteit heeft een samenwerkingsverband met de UNA voor de master- en postmaster accountantsopleiding aan de UNA en draagt hiervoor inhoudelijk de verantwoordelijkheid.

De evaluatiecommissie heeft medio 2007 haar bevindingen aan de CEA gerapporteerd. Zij oordeelde dat de doelstellingen van de OAT inmiddels naar tevredenheid worden gerealiseerd en dat de samenstelling en opzet van de OAT een goede invulling vormen van een dergelijke toets. De commissie oordeelde echter ook dat het niveau van het vak externe verslaggeving in de OAT niet toereikend is. Ook zijn er volgens de evaluatiecommissie verbeteringen mogelijk in de voorbereiding van studenten op de OAT.

De CEA heeft de bevindingen van de evaluatiecommissie met het hbo besproken en deze zullen meegenomen worden bij toekomstige toetsen. Gegeven de verwachte veranderingen in het curriculum van de hbo accountancyopleiding, als gevolg van de nieuwe eindtermen, zullen bepaalde fundamentele aanbevelingen pas later worden doorgevoerd. Hiermee wordt voorkomen dat de OAT, vooruitlopend op de herziening als gevolg van de nieuwe eindtermen, wederom een leercurve moet doormaken en de inmiddels gerealiseerde verbeteringen onder druk komen te staan.

Beleids gesprekken

Dit verslagjaar heeft de CEA met alle 28 accountantsopleidingen kennismakings(beleids)gesprekken gevoerd. Vanaf 2008 wordt overgegaan naar een roulatiesysteem waarbij met elke onderwijsinstelling minimaal één keer per twee jaar een beleidsgesprek zal worden gevoerd. Doel van de beleidsgesprekken is om na te gaan of de kwaliteit van het (post)-bachelor respectievelijk (post)-master deel van de accountantsopleidingen is geborgd. Belangrijke onderwerpen van gesprek waren de actuele beroeps/onderwijsontwikkelingen, curriculumontwikkeling, kwaliteitszorg opleiding en examens.

Visitaties

In 2006-2007 zijn de hbo-bachelor opleidingen gevisiteerd in het kader van de periodieke accreditatie door de NVAO. Ten behoeve van de visitatiepanels die worden ingezet voor de beoordeling van deze accountantsopleidingen heeft de CEA een lijst samengesteld met deskundigen met een domeinspecifieke achtergrond (AA/RA/BE). De CEA hecht eraan dat elke domeinspecifieke achtergrond in het visitatiepanel is vertegenwoordigd. De visiterende en beoordelende instanties (Vbi's), die de visitatie in opdracht van de betreffende opleiding uitvoeren, hebben hieraan ook invulling gegeven. Voor de deskundigen die zich hiervoor beschikbaar hebben gesteld, heeft de CEA afgelopen jaar een informatiebijeenkomst georganiseerd, waar men is geïnformeerd over de domeinspecifieke kenmerken van het accountantsberoep en het accreditatieproces in het algemeen. Ook is er een informatiemap voor toekomstige visitatiepanelleden samengesteld.

2.5 Toetsen van de praktijkstage aan de eindtermen

De beroepsorganisaties dragen zorg voor de praktijkopleiding en nemen het afsluitende examen af. Zij hebben bij verordening regels voor de toelating tot de praktijkopleiding en het examen opgesteld. De structuur van de praktijkopleiding bij NOvAA en NIVRA is vergelijkbaar. De uitvoering van de praktijkstage bij NOvAA en NIVRA verschilt daarentegen. NOvAA en NIVRA hebben de bevoegdheden gemandateerd aan respectievelijk de raad voor de praktijkopleiding en het stagebestuur. Het stagebestuur en de raad voor de praktijkopleiding accrediteren de stagebureaus van de accountantskantoren en -diensten, benoemen de praktijkscriptiebegeleiders en de stagemeesters.

In het eerste lid onderdeel c van artikel 56 Waa respectievelijk het tweede lid onderdeel c van artikel 69 Wra is bepaald dat de CEA de praktijkopleiding aan de eindtermen toetst. Dit houdt in dat de CEA de accountantsorganisaties in casu de stagebureaus regelmatig zal (doen) bezoeken om te beoordelen of de praktijkstages voldoen aan de eindtermen. Voor het toetsen van de mate waarin aan de eindtermen is voldaan, zal de CEA zoveel mogelijk gebruik maken van de uitkomsten van de werkzaamheden van de raad voor de praktijkopleiding respectievelijk het stagebestuur. De CEA zal kennisnemen van de

M A Z A R S
ACCOUNTANTS EN BELASTINGADVISEURS
MAZARS PAARDEKOOPEL HOFFMAN N

Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden

processen en uitkomsten van de bestaande kwaliteitszorgsystemen en maatregelen. Waar nodig zal aanvullend onderzoek door de CEA plaatsvinden.

Gedurende het verslagjaar heeft de CEA nog geen specifieke toetswerkzaamheden uitgevoerd. Wel is overleg gevoerd met de voorzitters van de raad voor de praktijkopleiding en het stagebestuur over de (eindtermen voor de) praktijkopleiding. De voorzitters van de raad voor de praktijkopleiding en het stagebestuur hebben op verzoek van de CEA een haalbaarheidsonderzoek ingesteld naar de mogelijkheid om tot één set eindtermen te komen die op beide stages van toepassing is. De uitkomsten van het haalbaarheidsonderzoek verwacht de CEA in de eerste helft van 2008. De CEA is voornemens de eindtermen voor de praktijkopleiding medio 2008 vast te stellen. Vervolgens zullen er nadere afspraken worden gemaakt met het stagebestuur en de raad voor de praktijkopleiding over de invulling van het toezicht op de praktijkopleidingen.

2.6 Afgeven verklaringen van vakbekwaamheid

De toelating van personen met een buitenlands accountantsdiploma is een taak van de beroepsorganisaties en de CEA. De CEA geeft verklaringen van vakbekwaamheid af aan personen die beschikken over een bewijsstuk waaruit blijkt dat zij voldoen aan de eisen van vakbekwaamheid, zoals verwoord in de Waa en Wra. Deze verklaring geeft recht op inschrijving in de accountantsregisters. De CEA stelt tevens de eindtermen vast voor de examens Nederlands recht en gedrags- en beroepsregels, die volgens de wet verplicht zijn voor aanvragen van een verklaring van vakbekwaamheid en houdt hier toezicht op. De beroepsorganisaties zijn verantwoordelijk voor het verzorgen en afnemen van de betreffende examens en de feitelijke inschrijving in de accountantsregisters.

Dit verslagjaar heeft de CEA een procedure ontwikkeld ten behoeve van het aanvragen van verklaring van vakbekwaamheid en criteria vastgesteld ten behoeve van het afgeven van dergelijke verklaringen. De procedures en criteria van de voormalige examenbureaus zijn daarmee komen te vervallen.

Het afgeven van een verklaring van vakbekwaamheid verloopt in twee fasen. Eerst wordt beoordeeld of de aanvrager voldoet aan de criteria van de wet en beschikt over een bewijsstuk dat voldoet aan de wettelijke bepalingen. Indien een aanvrager hieraan voldoet krijgt deze een beschikking die recht geeft om deel te nemen aan de examens Nederlands recht en gedrags- en beroepsregels bij de NOVAA of het NIVRA. Indien een aanvrager de beide examens met goed gevolg heeft afgelegd en daarvan een getuigschrift overlegt, geeft de CEA de uiteindelijke verklaring van vakbekwaamheid af.

Tijdens het verslagjaar heeft de CEA vijf aanvragen behandeld, waarvan er vier reeds voor 1 oktober 2006 bij het examenbureau RA waren ingediend. Het betrof kandidaten uit Zuid-Afrika (2), Duitsland, Frankrijk en Nederland³. Vier aanvragen zijn afgewezen, alleen de aanvraag van de kandidaat uit Frankrijk is gehonoreerd. Twee aanvragers hebben tegen de afwijzing bezwaar aangetekend. Beiden zijn door een externe adviescommissie in de gelegenheid gesteld hun bezwaar tijdens een hoorzitting mondeling toe te lichten. Op basis van het bezwaarschrift en de mondelinge toelichting heeft de adviescommissie de CEA geadviseerd beide bezwaarschriften ongegrond te verklaren en haar oorspronkelijke besluit -dat men niet in aanmerking komt voor een verklaring van vakbekwaamheid- te handhaven. De CEA heeft het advies overgenomen.

De CEA heeft regelmatig informatie en nadere toelichting gegeven op informatieverzoeken van buitenlandse accountants over de procedure en criteria die gelden voor het verkrijgen van een verklaring van vakbekwaamheid.

³ Betreffende kandidaat diende de aanvraag in op grond van zijn lidmaatschap van het Institute of Chartered Accountants from England and Wales.

Overzicht aanvragen verklaring van vakbekwaamheid:

	Aantal ex- Art. 67 Wv	Aantal ex- Art. 76 Wv	Totaal aantal
--	-----------------------------	-----------------------------	------------------

Aanvraag toelating examens Nederlands recht en gedrags- en beroepsregels

In portefeuille per 31-12-2006	-	5	5
Nieuwe aanvragen na 1-1-2007	-	1	1
Negatieve beschikking	-	4	4
Positieve beschikking	-	1	1
In portefeuille per 31-12-2007	-	1	1

Dit verslagjaar zijn nog geen verklaringen van vakbekwaamheid verstrekt.

3. Vooruitblik 2008

Het jaar 2008 is het tweede, volledige jaar waarin de CEA operationeel zal zijn. In 2008 zullen de beleidsvoornemens van de CEA verder uitgewerkt en geoperationaliseerd worden. Concreet betekent dit onder meer het vaststellen van de eindtermen voor de praktijkopleidingen en het aanwijzen van de postbachelor hbo-opleidingen.

Met vertegenwoordigers uit het hbo en wo zullen concrete afspraken worden gemaakt over het toezicht op de landelijke examens onder verantwoordelijkheid van de onderwijsinstellingen.

Met het stagebestuur van het NIVRA en de commissie praktijkopleiding van de NOVAA zullen concrete afspraken worden gemaakt over de wijze waarop de CEA invulling gaat geven aan het toetsen van de praktijkopleiding aan de eindtermen. Uitgangspunt daarbij is dat de CEA zoveel mogelijk gebruik wil maken van de beheersingsinstrumenten in de governanceketen van de praktijkopleiding.

4. Jaarrekening 2007

Balans

	2007	2006		2007	2006
	€	€		€	€
Activa			Passiva		
Vorderingen	193.514	29.931 1	Kortlopende schulden	249.939	29.931 2
Bank	56.425	0			
	<u>249.939</u>	<u>29.931</u>		<u>249.939</u>	<u>29.931</u>

Staat van baten en lasten

	1-1-2007 1/m	Begroting 2007	1-10-2006 1/m
	31-12-2007		31-12-2006
	€	€	€
Baten			
Bijdragen beroepsorganisaties	523.010	604.000	77.904 3
Totaal baten	523.010	604.000	77.904
Lasten			
Bureaunkosten	331.109	335.500	55.833 4
Commissiekosten	114.354	158.500	18.545 5
Overige lasten	77.547	110.000	3.526 6
Totaal lasten	523.010	604.000	77.904
Saldo van baten en lasten	0	0	0

TOELICHTING

Algemeen

De Commissie Eindtermen Accountantsopleiding is een bij wet ingesteld zelfstandig bestuursorgaan. De Commissie Eindtermen Accountantsopleiding is ingesteld per 1 oktober 2006 als gevolg van de Implementatie van de Wet toezicht accountantsorganisaties. De taken van de commissie zijn geregeld in de Wet op de Accountants-Administratieconsulenten en de Wet op de Registeraccountants en omvatten:

- o het vaststellen van de eindtermen van de accountantsopleidingen in Nederland;
  - o het aanwijzen van de opleidingen die het theoretisch deel van de accountantsopleiding geheel of gedeeltelijk verzorgen voor zover deze opleidingen niet zijn geaccrediteerd overeenkomstig de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek;
  - o het toetsen van de praktijkstage aan de mate waarin wordt voldaan aan de eindtermen;
  - o het afgeven van verklaringen van vakbekwaamheid.
- Het boekjaar 2007 loopt van 1 januari 2007 tot en met 31 december 2007. Het boekjaar 2006 liep van het moment van oprichting van de commissie op 1 oktober 2006 tot en met 31 december 2006. Een analyse van de cijfers over 2007 met de vergelijkende cijfers 2006 is niet zinvol.

De begroting 2007 is, overeenkomstig artikel 73, vierde lid van de Wet op de registeraccountants, op 23 april 2007 goedgekeurd door de Minister van Financiën. In de toelichting per post van de staat van baten en lasten worden de cijfers over 2007 geanalyseerd ten opzichte van de begrote bedragen.

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld volgens Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 640 'Organisaties zonder winststreven'. De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende grondslag voor de specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

De in de jaarrekening verantwoorde bureaukosten betreffen de werkelijke personeelskosten verhoogd met een opslag voor sociale lasten en overhead, alsmede door het NIVRA doorbelaste kosten voor werkplekken en financiële administratie.

Balans op 31 december

	31-12-2007	31-12-2006
--	------------	------------

ACTIVA

(1) Vorderingen

Te vorderen van de NOVAA

Het verloop van de post was als volgt:

Saldo op 1 januari	29.931	0.
Ontvangst	(29.931)	
Bijdrage in de lasten 2007	<u>193.514</u>	<u>29.931</u>
Saldo op 31 december	<u>193.514</u>	<u>29.931</u>

De afrekening van de bijdrage in de lasten van de commissie met de NOVAA gebeurt door het Koninklijk NIVRA, die gedurende het boekjaar alle lasten van de commissie heeft voorgesloten.

(2) Kortlopende schulden

Verschuldigd aan het Koninklijk NIVRA	193.514	29.931
Vooruit ontvangen bijdrage 2008 NOVAA	<u>56.425</u>	<u>0</u>
	<u>249.939</u>	<u>29.931</u>
Verschuldigd aan het Koninklijk NIVRA		
Het verloop van de post was als volgt:		
Saldo op 1 januari	29.931	0
Betaling	(29.931)	
Voorschotten en verrekeningen	523.010	77.904
Bijdrage in de lasten van het boekjaar	<u>(329.496)</u>	<u>(47.973)</u>
Saldo op 31 december	<u>193.514</u>	<u>29.931</u>

Het bedrag dat de commissie verschuldigd is aan het Koninklijk NIVRA is gelijk aan de bijdrage van de NOVAA in de lasten van de commissie die het Koninklijk NIVRA heeft voorgesloten. Verrekening vindt plaats nadat de vordering op de NOVAA door het Koninklijk NIVRA is ontvangen. Vanaf 2008 factureert de commissie de verschuldigde bijdrage in de lasten van de commissie zelf aan de beide beroepsorganisatie. Ultimo boekjaar is de bijdrage van de NOVAA in de lasten van de commissie over het eerste kwartaal van 2008 reeds vooruitontvangen.

Staat van baten en lasten

BATEN

(3) Bijdragen beroepsorganisaties

Wettelijk is bepaald dat de lasten van de commissie worden gedragen door het Koninklijk NIVRA en de NOVAA. Daarvoor is in het verslagjaar tussen de CEA en de beide beroepsorganisaties een verdeelsleutel overeengekomen, zoals onderstaand weergegeven.

	NIVRA 63%	NOVAA 37%
	€	€

De bijdrage in de lasten is als volgt berekend:

Totaal lasten commissie	523.010	329.496	193.514
-------------------------	---------	---------	---------

LASTEN

(4) Bureaunkosten

	1-1-2007 t/m 31-12-2007 €	Begroting 2007 €	1-10-2006 t/m 31-12-2006 €
Salariskosten	181.665	184.000	16.020
Sociale lasten	61.765	62.500	4.342
Overige personeelskosten	0	4.500	25.704
Overhead	45.945	50.000	4.072
Werkplekken	33.999	34.500	3.801
Financiële administratie	7.735	0	1.894
Totaal	331.109	335.500	55.833

Betreft de met het Koninklijk NIVRA verrekenende kosten van de secretaris (0,9 fte), de stafmedewerker (1,0 fte) en de management assistent (0,8 fte). Tevens zijn hierin begrepen de kosten van huisvesting, ict, administratie en vergaderruimten.

Omdat de bureaunkosten grotendeels berekend worden op basis van de werkelijke salariskosten kunnen deze kosten vrij nauwkeurig ingeschat worden en is het verschil met de begroting beperkt. De kosten van de financiële administratie waren in de begroting opgenomen in de post onvoorzien onder overige lasten.

(5) Commissiekosten

	1-1-2007 t/m 31-12-2007	Begroting 2007	1-10-2006 t/m 31-12-2006
Vergoeding commissieleden	108.050	125.000	17.900
Reis- en verblijfkosten	6.304	33.500	645
Totaal	114.354	158.500	18.545

Betreft presentiegelden en reis- en onkostenvergoedingen van de commissieleden voor de vergaderingen en bijeenkomsten van de CEA.

De commissiekosten zijn lager dan begroot, omdat de commissie in dit jaar geen specifieke bijeenkomsten heeft gehad in het kader van het toezicht op de praktijkstage. Wel heeft de commissie meer tijd besteed aan reguliere vergaderingen en de totstandkoming van de eindtermen voor de theoretische opleiding dan oorspronkelijk was begroot. De reis- en verblijfkosten in de begroting waren te hoog ingeschat.

(6) Overige lasten

	1-1-2007 t/m 31-12-2007	Begroting 2007	1-10-2006 t/m 31-12-2006
Advieskosten	50.341	45.000	2.907
Vergoeding subcommissies	8.304	10.000	0
Vergaderkosten	5.440	10.000	56
Diverse kosten	13.462	45.000	563
Totaal	77.547	110.000	3.526

De advieskosten zijn hoger dan begroot in verband met de kosten van een extern onderzoek naar de mogelijkheden voor verzelfstandiging van de commissie, die niet waren voorzien. De diverse kosten zijn lager dan begroot omdat, door het ontbreken van ervaringscijfers, voorzichtigheidshalve een ruim bedrag aan onvoorzien kosten was opgenomen.

OVERIGE GEGEVENS

Aan: De Commissie Eindtermen Accountantsopleiding
Amsterdam

ACCOUNTANTSVERKLARING

OPDRACHT

Wij hebben de jaarrekening 2007 van Commissie Eindtermen Accountantsopleiding te Amsterdam bestaande uit de balans per 31 december 2007 en de staat van baten en lasten over 2007 met de toelichting gecontroleerd.

VERANTWOORDELIJKHEID VAN HET BESTUUR

De commissie is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 "organisaties zonder winststreven". Deze verantwoordelijkheid omvat onder meer: het ontwerpen, invoeren en in stand houden van een intern beheersingssysteem relevant voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat, zodanig dat deze geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevat, het kiezen en toepassen van aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving en het maken van schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

VERANTWOORDELIJKHEID VAN DE ACCOUNTANT

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn maar die niet tot doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem. Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van schattingen die de commissie heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

MAZARS

Commissie Eindtermen Accountantsopleiding
Amsterdam

OORDEEL

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de Commissie Eindtermen Accountantsopleiding per 31 december 2007 en van het resultaat over 2007 in overeenstemming met de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 "Organisaties zonder winststreven".

Den Haag, 17 maart 2008

MAZARS, PAARDEKOPER HOFFMAN N.V.

INM.A. van Nijland RA

Bijlage 1

Overzicht (neven)functies voorzitter en leden CEA per 31-12-2007

Drs. L.E.H. Vredevoogd, voorzitter:

- Adviseur NIVE;
- Voorzitter Raad van Advies van het Von Siebold huis in Leden;
- Voorzitter Raad van Toezicht van de Nederlandse Hartstichting, Den Haag;
- Lid geschillencommissie medezeggenschap universiteiten.

Prof.dr. Ph. Wallage RA, plaatsvervangend voorzitter:

- Partner door middel van B.V. KPMG, Amstelveen;
- Hoogleraar accountantscontrole master en postmasteraccountancy UvA;
- Bestuurslid van: Bregstein stichting, Netherlands Institute of Corporate Governance, Muziekschool Alphen a/d Rijn;
- Lid commissie van deskundigen Cefina, Amsterdam;
- Lid RvC AMS BV, Schiphol;

Dr. P.W.A. Eimers RA, lid:

- Partner door middel van B.V. PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Amsterdam;
- Directeur PricewaterhouseCoopers Certification B.V., Amsterdam;
- Vice-voorzitter Commissie Controlevraagstukken en Richtlijnen, Koninklijk NIVRA, Amsterdam;
- Docent Accountantscontrole, Vrije Universiteit te Amsterdam.

H. Moesbergen AA, lid:

- Zelfstandig gevestigd als adviseur door middel van B.V., Woerden;
- President-commissaris De Sluis-groep N.V., Woerden;
- Voorzitter VSB-fonds, Woerden;
- Voorzitter Diabetes Vereniging Nederland, afdeling Woerden en omstreken;
- Penningmeester van de Stichting L(aat) E(sther) T(ennissen), Woerden (olympisch kampioene rolstoeltennis);
- Penningmeester Stichting Vrienden van het Kasteel, Woerden;
- Lid commissie van aanbeveling Vereniging Terminale Thuiszorg, Woerden.

M. Koestering AA, lid:

- Lid door middel van B.V. van de maatschap YKV accountants & adviseurs, Alphen aan den Rijn;
- Directeur Thokoya Vastgoed B.V., Alphen aan den Rijn;
- Vennoot van VOF Sportsmediation, Nieuwerkerk a/d IJssel;
- Lid projectgroep opscholing zoals geïnitieerd door NOVAA en een aantal hogescholen;
- Gastdocent Hogeschool Rotterdam;
- Lid commissie educatie van het SRA.

Bijlage 2
Samenstelling subcommissies

Adviescommissie Eindtermen

Prof. J.C.A. Gortemaker RA, voorzitter
Drs. A.R. Bonestroop (NOvAA)
J. Buchel (NIVRA)
Drs. J. Cluitmans (AC-scholenoverleg)
Mw. Drs. B.A. Heikoop-Geurts RA (Wo)
F. van Luit AA (Vaac)
Mw. T. Schmidt (secretariële ondersteuning)

Evaluatiecommissie OAT

Prof.dr. J. Klaassen RA, voorzitter (RA-vertegenwoordiger)
Drs. A.V.V.M. Otten AA (AA-vertegenwoordiger)
Prof.dr. A.J. Bindenga RA (Pwa)
Mevrouw E.A. Ploegman RA (voorzitter redactiecommissie OAT)
E. van Asselt AA RA (voormalig lid commissie Kordes)
J.F.M. van Oostrum (AC-scholenoverleg)
J.P.M.J. Leerentveld RA RE (CEA, tevens secretaris)

Beoordelingscommissie i.h.k.v. aanvragen verklaring van vakbekwaamheid

Prof.dr. A.J. Bindenga RA (voorzitter Pwa)
J. Buchel (secretaris educatie NIVRA)
AA-vertegenwoordiger (vacature)

Adviescommissie bezwaarschriften verklaring van vakbekwaamheid

Prof.dr. J.C.K.W. Bartel (voorzitter)
Drs. A.A.V.M. Otten AA (AA-vertegenwoordiger)
Prof. W.P. Moleveld RA (RA-vertegenwoordiger)

Bijlage 3

Overzicht opleidingen die per 31 december 2007 beschikken over een verklaring van gelijkwaardigheid respectievelijk aanwijzing

Bij overgangsmaatregel is in de wet (artikel 83 Wta) bepaald dat een verklaring van gelijkwaardigheid van het voormalige examenbureau AA en het voormalige examenbureau RA geldt als aanwijzing in de zin van artikel 56 Waa en artikel 69 Wra, totdat het accreditatieorgaan, bedoeld in artikel 5a.2, eerste lid van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (Whw), voor de betreffende opleiding een onherroepelijk accreditatiebesluit als bedoeld in artikel 5.10, vierde lid Whw heeft genomen, of de Commissie Eindtermen Accountantsopleiding een onherroepelijk besluit omtrent de aanwijzing van de betreffende opleiding heeft genomen. Een verklaring van gelijkwaardigheid van de voormalige examenbureaus AA en RA is geldig tot uiterlijk 31 december 2008.

Overzicht (deel) verklaring van gelijkwaardigheid HBO- en scholen en particuliere AA-opleidingen per 31 december 2007				
		Bachelor Accountancy	Postbachelor Accountancy	Fase 1 en 2 opleiding Accountant-Administratieconsulent
1	Hogeschool voor Economische Studies Amsterdam (HES/HVA)	ja	ja	
2	Hogeschool INHOLLAND Alkmaar	ja	ja	
3	Hogeschool Arnhem/Nijmegen	ja	ja	
4	Avans Hogeschool Den Bosch	ja	ja	
5	Avans Hogeschool Breda	ja	ja	
6	Haagse Hogeschool	ja	ja	
7	Hogeschool INHOLLAND Diemen	ja	ja	
8	Fontys Hogeschool Tilburg	ja	ja	
9	Hanze Hogeschool Groningen	ja	ja	
10	Noordelijke Hogeschool Leeuwarden	ja	ja	
11	Hogeschool Rotterdam	ja	ja	
12	Hogeschool INHOLLAND Rotterdam	ja	ja	
13	Hogeschool Zuyd Sittard	ja	ja	
14	Hogeschool Utrecht	ja	ja	
15	Christelijke Hogeschool Windesheim	ja	ja	
16	Saxion Hogeschool Deventer	ja	ja	
17	Bedrijfs Hogeschool Fontys Eindhoven Incl	ja	nvt	ja

⁴ Alle scholen hebben de bevoegdheid voor een postbacheloropleiding, hoewel deze opleiding niet door alle scholen daadwerkelijk wordt aangeboden.

Overzicht (deel) verklaring van gelijkwaardigheid HBO-ac scholen en particuliere AA-opleidingen per 31 december 2007				
		Bachelor Accountancy	Postbachelor Accountancy	fase 1 en 2 opleiding Accountant-Administratieconsulent
	ABC Dordrecht			
18	Hogeschool LOI	nvt	nvt	ja
19	Markus Verbeek/Preahap	nvt	nvt	ja
20	NOVAA beroepsopleiding	nvt	nvt	ja (fase 2)

Overzicht aanwijzingen ex artikel 69 Wfa 1 januari 2008 - 31 december 2011	
1	Post-Master Accountancy Universiteit van Amsterdam
2	Postgraduate Accountantsopleiding Vrije Universiteit
3	Postinitiele Accountantsopleiding Erasmus Universiteit Rotterdam
4	Postmaster Accountancy Opleiding Rijksuniversiteit Groningen
5	Opleiding tot Registeraccountant Universiteit Maastricht
6	Opleiding tot Registeraccountant Universiteit van Tilburg
7	Postmaster RA-opleiding NIVRA-Nyenrode School of Accountancy & Controlling

De aanwijzing van de Universiteit van de Nederlandse Antillen is nog in behandeling. De accountantsopleiding aan de Universiteit van de Nederlandse Antillen wordt, overeenkomstig artikel 83 lid 4 Wta tot uiterlijk 31 december 2008 geacht te voldoen aan de eindtermen.